

Osnovna šola Pohorskega odreda
Slovenska Bistrica

Raziskovalna naloga

OBOGATILA JE KULTURNO ŽIVLJENJE BISTRIČANOV

Mentorica: Marija Regoršek
Lektorica: Barbara Ajdnik

Avtorici: Ana Pader, 9.a
Žana Žalar, 9.a

Slovenska Bistrica, marec 2011

KAZALO

1 UVOD.....	4
2 KDO JE KRISTINA ŠEGA?	6
3 IZ ŠOLSKE KRONIKE	11
4 MOJI SPOMINI NA SODELOVKO, SOSEDO IN PRIJATELJICO	14
5 DELO V KNJIŽNICI	16
5.1 ANICA KOROŠEC O KNJIŽNIČARSKEM DELU KRISTINE ŠEGA.	19
5.2 LUČ NEKDANJIH BISTRIŠKIH KULTURNIH PRIZADEVANJ	20
5.3 BIBLIOGRAFIJA.....	21
5.3.1 OBJAVE.....	21
5.3.2 LEKTORSKO IN UREDNIŠKO DELO	22
5.3.3 AVTORSTVO RECITALOV	22
5.3.4 RAZSTAVE	23
6 PESNIŠKA ZBIRKA RADA, RADA, RADA.....	25
6.1 KRISTINA ŠEGA IZDALA PESMI.....	25
6.2 INTERVJU S KRISTINO ŠEGA.....	26
6.3 IZŠEL JE PONATIS PESNIŠKE ZBIRKE	27
7 SPOMINI.....	29
7.1 INTERVJU S HČERKO SAŠO CRNIČ ŠEGA.....	29
7.1.1 HČERINI SPOMINI	30
7.2 INTERVJU Z VERO FERMEVC BAN	34
7.3 MOJ SPOMIN NA KRISTINO ŠEGA	37
8 ZAKLJUČEK	41
9 VIRI IN LITERATURA	44

KAZALO SLIK

<u>Slika 1: Kristina stara 3 leta (družinski album)</u>	6
<u>Slika 2: Rudarska kolonija v Hrastniku (družinski album)</u>	7
<u>Slika 3: Četrty razred OŠ v Hrastniku (družinski album)</u>	8
<u>Slika 4: Kristinin rokopis - primer iskanja rim (družinski album)</u>	9
<u>Slika 5: Praga 1968 (družinski album)</u>	10
<u>Slika 6: Mlada učiteljica na OŠ Pohorskega odreda (družinski album)</u>	12
<u>Slika 7: Kristina z mamo (družinski album)</u>	15
<u>Slika 8: Ura pravljic v Pionirki knjižnici (družinski album)</u>	16
<u>Slika 9: Literarni večer delavk knjižnice (družinski album)</u>	17
<u>Slika 10: Srečanje s pisateljem Antonom Ingoličem (družinski album)</u>	18
<u>Slika 11: Vlak bratstva in prijateljstva 1978 (družinski album)</u>	23
<u>Slika 12: Naslovna stran pesniške zbirke</u>	25
<u>Slika 13: Kristina Šega</u>	26
<u>Slika 14: Družina Šega na izletu (družinski album)</u>	33
<u>Slika 15: Vera in Kristina na izletu (arhiv Vere Fermevc Ban)</u>	35
<u>Slika 16: Kristinina voščilnica Verini hčeri za rojstni dan (arhiv Vere Fermevc Ban)</u>	35
<u>Slika 17: Občinsko priznanje (družinski album)</u>	40

Zahvala

V prvi vrsti bi se zahvalili mentorici gospe Mariji Regoršek. Od nje sva dobili idejo za to raziskovalno nalogo. Veliko nama je pomagala, svetovala in dajala napotke pri ustvarjanju najine raziskovalne naloge.

Zahvaljujemo tudi Barbari Ajdnik, pripravnici zgodovine in slovenskega jezika, ki je prav tako pomagala. Hkrati pa je lektorirala celotno nalogo.

Vsekakor pa ne smeva pozabiti Kristininih najbližjih, ki so nama dovolili, da piševa o njej in nama izčrpno povedali vse podatke. Zahvaliti pa se morava tudi za njihov trud pri brskanju med starimi fotografijami.

Prav tako bi se še posebno zahvalili Kristininemu možu Stanku Šegi. Z njim sva naredili prvi intervju. Veliko nama je povedal o Kristininem življenju in nam posredoval veliko njenih fotografij.

Zahvalili bi se tudi Kristinini hčeri Saši Šega Crnič, saj nama je veliko povedala, kako je ona gledala nanjo in kakšna oseba je bila po značaju.

Zahvala gre tudi Kristinini dobri prijateljici Veri Fermevc - Ban, ki nam je ogromno povedala o Kristininem prostem času in o tem, kaj je najraje počela. Zahvala gre tudi Stanetu Gradišniku, ki je bil njen sodelavec in dober prijatelj. Poslal je zapis o njegovem spominu na Kristino Šega. Zahvaljujemo pa se tudi Pavli Brbre, Kristinini sodelavki v osnovni šoli in prijateljici, za izčrpen zapis o njej kot sodelavki in prijateljici

Hvala ravnatelju naše šole Ivu Ajdniku, ki nam je dovolil pogled v šolsko kroniko.

Posebna zahvala pa gre Knjižnici Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica, saj nama je posredovala veliko člankov o gospe Šega. Med njimi tudi članke in recitale, ki jih je napisala sama.

1 UVOD

Velikokrat sva se pogovarjali, da bi skupaj delali raziskovalno nalogo, vendar se nisva mogli odločiti, katero temo bi izbrali. Učiteljica zgodovine Marija Regoršek nama je predlagala temo o vlogi žensk v preteklosti. Tema nama je bila že na začetku zelo zanimiva. Začeli sva raziskovati in bili vedno bolj navdušeni.

V preteklosti so bile ženske podrejene moškim in odgovorne za delo in skrb v družini, kar se nama ne zdi prav, saj smo vsi ljudje enakopravni. Zelo spoštujemo ženske, ki so bile v preteklosti poleg dela gospodinje in dobre matere, še izobražene in so zraven tega dela veliko naredile tudi na kulturnem, znanstvenem ali katerem drugem področju v nekem kraju.

Takšna je bila tudi Kristina Šega, ki je veliko naredila za mesto Slovenska Bistrica in njeno okolico. Kristina Šega se je izsolala za poklic učiteljice slovenskega jezika. Kljub temu da so jo otroci navduševali in je z veseljem delala z njimi, so ji še več pomenile knjige, zato je začela delati v knjižnici. Najprej kot knjižničarka, kasneje pa kot ravnateljica Matične knjižnice v Slovenski Bistrici.

Radovedni sva postali in začeli delati načrt za pisanje raziskovalne naloge. Skupaj z mentorico smo razmišljale, kaj bi lahko zbrale in zapisale o znani kulturni delavki Kristini Šega. Odločile smo se, da bi raziskale njeno življenje od otroštva do poklicne poti in njeno kulturno ustvarjanje.

Prvi korak smo naredile, ko smo v mesecu novembru k zgodovinskemu krožku povabile Kristininega moža Stanka Šego. Prosile smo ga, da nam za pisanje raziskovalne naloge pove kaj o Kristini in če nam lahko prinese slike iz družinskega albuma in kako ohranjeno gradivo.

Razmišljale smo, koga bi še lahko vključile v naše raziskovalno delo. Tako smo povabile k sodelovanju tudi Kristinino hčer Sašo, prijateljico Vero Fermevc

Ban, nekdanjega direktorja Zavoda za kulturo v Slovenski Bistrici Staneta Gradišnika in Pavlo Brbre, Kristinino sodelavko v osnovni šoli ter prijateljico. Gradivo smo iskale v Knjižnici Josipa Vošnjaka in v šolskem arhivu. Začelo se je naše raziskovalno delo. Sestavljale smo vprašanja za intervjuje, brale članke iz lokalnega časopisa, Kristinine pesmi, njene recitale, intervjuje, ki jih je naredila s kulturniki iz kraja in pregledale šolsko kroniko. Skrbno smo si ogledale slike iz družinskega arhiva.

Raziskovale sva:

- življenje Kristine Šega,
- delo učiteljice,
- delo knjižničarke in ravnateljice knjižnice,
- kulturno delovanje (pisanje recitalov, pesmi ...).

Metode raziskovanja:

Med pisanjem raziskovalne naloge sva uporabljali različne metode:

- branje in brskanje po strokovni literaturi,
- obisk šolskega arhiva in mestne knjižnice,
- branje in iskanje informacij v lokalnem časopisu,
- priprava in izvedba intervjujev,
- izbor in obdelava slikovnega gradiva,
- pogovori z mentorico,
- delo z računalnikom,
- oblikovanje naloge.

2 KDO JE KRISTINA ŠEGA?

Kristina Šega se je rodila 23. julija 1941 v Dobovcu pri Hrastniku. Sama je v življenjepisu zabeležila: »Rojena sem v hiši ob cesti med Trbovljami in Hrastnikom, tako da si še danes nisem na jasnem, katero je moj rojstni kraj. Posebno ob raznih dokumentih pride do zmešnjave, ko jaz trdim, da sem rojena v Hrastniku, v krstnem listu pa piše Dobovec. To je vas v hribih. Mimo rojstne hiše teče reka Sava. Oče je večkrat govoril, da sem priplavala po Savi.« (Citirano iz Kristininega starega zvezka, kjer se je ohranil del njenega življenjepisa.)

Slika 1: Kristina stara 3 leta (družinski album)

Po poreklu je bila proletarka. Ob njenem rojstvu je bil oče brezposeln, zato so jo povili v občinske plenice. Ta pečat se jo je držal vseskozi in v njej ustvarjal manjvrednostni kompleks.

Kmalu so se preselili v Hrastnik. Tam je hodila v vrtec, ker je mama delala v steklarni. Mati je obdelovala vrt in ga gnojila s konjskimi figami s ceste. Za kurjavo je pomagala nabirati odpadna drva na »holcplacu« in razsut premog. Z očetom je prehodila vse okoliške gozdove in griče, ki jih je dobro poznal.

Oče je delal v rudniku in se leta 1952 upokojil. Bil je bolan. Imela je tudi brata, ki je bil med drugo svetovno vojno mobiliziran in je nato v nemški vojski izginil. Osnovno šolo je obiskovala v Hrastniku. Tam so živeli v rudarski koloniji. Bile so neke vrste barakarske hiše. V njej je bila kuhinja in spalnica. V barakarskih hišah je živelo po osem družin. Na koncu hiše so bila štiri stranišča na štrbunk. Zanimivo je, da so bila pred vojno stanovanja brezplačna, kasneje so zanje morali plačati stanarino. Barakarska naselja so kasneje podrli.

Slika 2: Rudarska kolonija v Hrastniku (družinski album)

Že od otroštva je rada brala knjige, kar je dobro prispevalo k njenemu znanju in odličnemu uspehu v šoli. Imela je naročene knjige Mohorjeve družbe. »V osnovni šoli in nižji gimnaziji sem se dobro učila. Že tedaj sem imela veliko veselje do slovenskega jezika, rada sem brala, recitirala, igrala in tudi kaj

napisala,« je zapisala v svojih zapiskih. Po končani osnovni šoli je v Trbovljah začela obiskovati gimnazijo. Vsak dan je morala čez hrib peš iz Hrastnika v Trbovlje. Pot je bila dolga približno eno uro. V gimnaziji se je navdušila nad književnostjo in filmom.

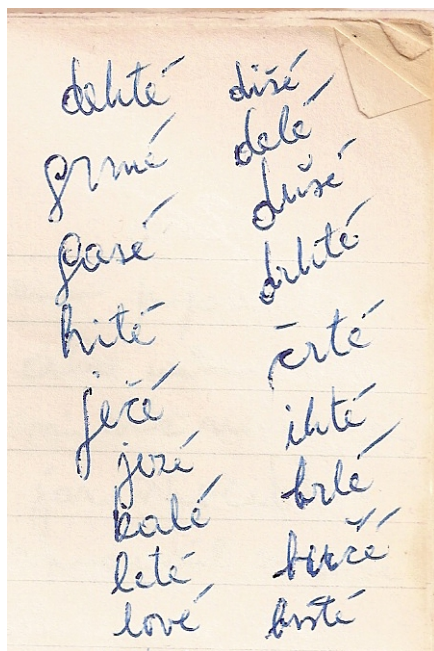
Slika 3: Četrti razred OŠ v Hrastniku (družinski album)

Sodelovala je tudi v filmu. Dvakrat je šla na filmski festival v Pulj. Nekajkrat je nastopala v televizijski oddaji Spoznavajmo svet in domovino. Za zahvalo je dobila gramofon, kar je bilo v tistem času velika čast. Vpisala se je na višjo šolo slovenskega, hrvaškega in ruskega jezika, vendar je naredila samo prvo stopnjo, ker je zanosila. Sama je zapisala: »Imela sem velike ambicije, vendar jih nisem znala ali mogla izkoristiti.« (Citat je vzet iz njenega zvezka, kjer je pisala svoj življenjepis.)

Nato se je vpisala še na drugo stopnjo, katere pa spet ni naredila zaradi rojstva druge hčere. Univerzitetnega študija ni končala. Imela je diplomu prve stopnje, bila je predmetna učiteljica.

Po tem je prišla v Slovensko Bistrico in se leta 1966 zaposlila na OŠ Pohorskega odreda kot učiteljica slovenščine. To delo je opravljala do leta 1974, nato pa prevzela vodenje Pionirske knjižnice. Čeprav jo je delo z otroki veselilo, ji je

delo s knjigami pomenilo mnogo več. Kasneje se je prijavila še na razpis za ravnateljico knjižnice, saj se je prejšnja upokojila. Kot učiteljica slavistike, je veliko svojega časa posvečala pisanju spisov in nalog. Pri tem ji je zelo pomagal Štefan Romih, ki je bil pomočnik ravnatelja in izreden kulturnik. S Kristino sta se zelo ujela. Štefan je imel ideje, ona pa jih je udejanjila. Nastalo je ogromno recitalov. Pisala je za proslave, obletnice, veliko je pisala tudi o Pohorskem bataljonu. Obletnico Pohorskega bataljona so v tistem času praznovali kot občinski praznik. Čeprav ni bila od tod, jo je vse to zelo zanimalo in pretreslo. Za ves njen vložen trud pa je dobila kopico priznanj. Nagrado skupščine, nagrado občine za delo na kulturnem področju, Čopovo nagrado – republiško nagrado, prvo plaketo Štefana Romiha za delo v amaterski kulturi, Trubarjevo priznanje za delo v knjižnici. Vsa njena dela so ocenili tudi zunaj občine. Iz njenih rokopisov smo spoznale, kako se je lotevala pisanja pesmi. Čez celo stran zvezka je zapisovala besede in iskala rime.

Slika 4: Kristinin rokopis - primer iskanja rim (družinski album)

Potovala ni veliko, saj ni bilo dovolj denarja in časa. Privoščila si je le morje, sindikalne izlete in obiske sorodnikov na Češkem.

Slika 5: Praga 1968 (družinski album)

Pozneje je zbolela za rakom dojke. Bila je dvakrat operirana. Najprej so ji odstranili eno dojko, čez pet let drugo. Šla je skozi kemoterapije in obsevanja. Zaradi tega je dobila še sarkom.

Veliko bi o njej povedal tudi Štefan Romih, a ga žal ni več. Pogosto je sodelovala s Stanetom Gradišnikom.

Njeni najboljši prijateljici iz otroških dni sta Marinka iz Ljubljane in dr. Marija Zupan - primarijka Očesne klinike v Ljubljani. Z njo je stanovala v študentskem naselju.

Stike s prijatelji iz otroških dni je večinoma izgubila, videvali so se le v času

1. novembra, ko je Kristina odšla z možem na pokopališče svojih staršev v Hrastnik oziroma v Dol pri Hrastniku.

Ostala je Bistričanka s hrastniškim naglasom.

(Življenjepis zapisan po pripovedovanju moža Stanka Šega in iz Kristininih zapiskov.)

3 IZ ŠOLSKE KRONIKE

V zbirki Kristininih pesmi smo našle pesem z naslovom Sanje, v kateri je zapisala, da bo postala učiteljica. Objavljamo del pesmi.

Ustvarjene so sanje
za človeka,
ali človek zanje?
Kdo bi to vedel!

Otrok sem sanjala
o poklicu lepem-
učiteljica bom!
Kot šolarka
o daljnih potovanjih.

Z gospodom ravnateljem smo se dogovorile, da pridemo na obisk v šolski arhiv. Želele smo izbrskati, kaj v šolski kroniki piše o Kristini Šega, nekdanji učiteljici na naši šoli. Prijazno nas je povabil in odprl ognjevarno omaro, v kateri so zložene šolske kronike. V roke smo dobile najstarejšo knjigo. Začele smo listati po starih zapisih in našle nekaj informacij, katere smo zabeležile in nato sestavile v celoto. Kronika je lepo urejena. Najbolj nas je prevzela lepa pisava. V šolski kroniki smo zasledile, da se je Kristina Šega zaposlila na OŠ Pohorskega odreda Slovenska Bistrica leta 1966. Poučevala je slovenščino, leta 1971 je začela poučevati tudi srbo-hrvaščino. Prav tako je na šoli poučeval slovenščino in srbo-hrvaščino njen mož Stanko Šega. Oba sta bila razrednika učencem od 6. do 8. razreda.

Slika 6: Mlada učiteljica na OŠ Pohorskega odreda (družinski album)

Iz kronike je razvidno, da je Kristina poleg vseh let poučevanja vodila literarni krožek, eno leto tudi filmskega.

Kronist je zapisal za šolsko leto 1968/69, da je bila najuspešnejša svobodna aktivnost literarni krožek, ki je izdal šest izvodov glasila Naše misli. V šolski knjižnici smo se pozanimale, če imamo kakšen izvod glasila. Žal ga naša knjižnica ne hrani.

V šolskem letu 1969/70 je Kristina Šega opravila strokovni izpit.

V naslednjem šolskem letu je imela hospitacijo pri slovenskem jeziku. Skupinskega nastopa so se udeležili strokovni sodelavci in tovariš, svetovalec Jože Pihler.

V šolskem letu 1971/72 se je Kristina udeležila strokovnega izpopolnjevanja za programirani pouk v Izoli. Pri slovenščini je imela hospitacijo.

V istem šolskem letu je za slovenski kulturni praznik s Štefanom Romihom pripravila nastop učiteljev v Domu kulture v Slovenski Bistrici. Štefan Romih je bil pomočnik ravnatelja na šoli in sam deloval na kulturnem področju šole in kraja. V naši občini v spomin na njegovo kulturno delovanje za slovenski

kulturni praznik podeljujejo zasluženim občanom na področju kulture Romihova priznanja.

V šolskem letu 1972/73 je imela dva učna nastopa.

Učitelji so se strokovno izpostavljali tudi na pedagoških konferencah. Teme so bile idejnost pouka, seminarji za MOM in seminarji za slovenščino. Skupini učiteljev od 1. do 5. razreda sta predavala Kristina in njen mož. Tisto leto je bilo v znamenju 30. letnice Pionirske organizacije. Šolska PO in ZSM sta bila organizatorja zbora slovenskih pionirjev na Osankarici. Obe organizaciji sta pripravili čudovit recital v sodelovanju s pevskim zborom in enoto JLA .

Za lepo izvedeno prireditev so dobili od DPM Ljubljana javno pohvalo. Recital sta pripravila Kristina Šega in Štefan Romih. Oba sta prejela tudi denarno nagrado. Recital z naslovom Završali so gozdovi je v celoti ohranjen in literarno opremljen z risbami učencev osnovne šole Pohorskega odreda. Hranjen je v družinskem arhivu. Izbrale smo uvodni del iz obširnega recitala.

In burja je pometla sneg
v deželo novo je pomlad privedla.
Je v zemlji vzklilo seme
cvetlic krvavih,
ki niso mogli nesti v grob jih
nesmrtni borci Pohorskega bataljona.

V šolskem letu 1974/75 je Kristina Šega odšla na novo delovno mesto, v Matično knjižnico v Slovensko Bistrico.

Iz kronike lahko razberemo, da je bila Kristina Šega uspešna pri literarnem krožku, kjer je učence tudi spodbujala k pisanju člankov in javnemu nastopanju.

4 MOJI SPOMINI NA SODELOVKO, SOSEDO IN PRIJATELJICO

Čeprav njena bit že dolgo ni več med nami, me spomin nanjo še vedno greje in krepi. In ko po toliko letih v svoji duši bolj podrobno obračam list, mi je hudo, hkrati pa lepo ob spoznanju, da kljub minljivosti življenja ostajajo nanjo lepi spomini.

Bili sva sodelavki v osnovni šoli Pohorskega odreda, bližnji sosedi in prijateljici. V službi se je razdajala za otroke, katerim je s svojim žametnim glasom in doživetim pripovedovanjem vzbujala ljubezen do slovenskega jezika, do branja knjig, do vsega lepega. Razumela je stiske otrok, jih bodrila in marsikomu s svojo toplino in prijaznostjo pričarala lučke v očeh in vero v lepše življenje. Dala jim je, kar so nekateri otroci pogrešali, dala jim je ljubezen – kako čudoviti dar in vodilo za življenje. Ljubezen, to temeljno čustvo dobrohotnosti, je sen in želja vsakega človeka, da je deležen pri premagovanju težav. Tudi v knjižnici je delala z velikim veseljem, imela je veliko načrtov ... in tudi tu je hotela pustiti sledi za sabo. Znala je svetovati bralcem, kaj je zanimivo, lepo in tako z branjem marsikaterega preusmerila iz slabega počutja tja, kjer so se počutili bolje.

Še danes vidim njene hitre korake, nasmejani obraz, temne sijoče oči, temne, na kratko prstrižene lase. Še danes slišim njen smeh, občutim toplino, iskrenost in dobroto, ki jo je trosila med ljudmi. Med njimi ni delala razlik. In vsakemu, ki jo je spoznal, je zlezla pod kožo. Vedela pa sem, da je v sebi nosila bol, ki jo je prizadejala njena bolezen. Zavedanje, da se bliža konec upanja, je bil boleč. Čeprav ji je krvavelo srce, s tem ni nikogar obremenjevala. Vso svojo bol in hrepenenje po lepšem življenju nam sporoča v svoji zbirki pesmi Rada, rada, rada. In sedaj, ko nič več skupaj ne klepetava, se ne smejeva, vedno bolj spoznavam, kako potrebujemo v življenju drug drugega. In ko odide nekdo, ki ti

je drag, znaš ceniti vsak novi dan, ki ga dočakaš. Svet brez dragih ljudi pa postaja vedno bolj pust in prazen.

Kdor je prebral njene pesmi iz zbirke Rada, rada, rada je morda našel tudi delček sebe. Jaz sem se našla v verzih, ki jih je napisala mami. In prav te verze bi ji namenila jaz, ker tako pač čutim. (Spomine je napisala Pavla Brbre.)

• • •

MAMI

NE MOREM REČI: UMRLA SI.
ŽIVELA SI, ZDAJ NE ŽIVIŠ.-
OB SMRTI SI STOPILA VAME
ŠE GLOBLJE KAKOR PREJ.
TAKO TE NOSIM S SABO,
ŽIVLJENJE TVOJE S SVOJIM
PREPLETENO.
ŽIVIŠ V VSEM KROG MENE.
LE TO JE VREDNO TEBE.

• • •

Slika 7: Kristina z mamo (družinski album)

5 DELO V KNJIŽNICI

Iz različnih pisnih in ustnih virov smo izvedele, da je Kristino Šega vodila pot iz osnovne šole v Pionirsko knjižnico v Slovenski Bistrici. V Pionirski knjižnici je delala tri leta. Sama je dejala, da se je v knjižnici sprostila, saj je ni omejeval učni načrt, tako kot v šoli. Otrokom je želela dati nekaj več. V knjižnici ni prisile glede nje in otrok. Otroci hodijo v knjižnico zaradi lastnega interesa, potrebe po branju, po kulturni zabavi. Tu je še veliko drugih dejavnosti: srečanja s pisatelji, knjižne uganke, ure pravljič. Delo v knjižnici sprošča. V šoli se je potrebno držati učnega načrta, ki prisiljuje učitelje in otroke.

Slika 8: Ura pravljič v Pionirki knjižnici (družinski album)

Ko je šel leta 1977 v pokoj ravnatelj Arko, je prevzela ravnateljstvo. V tem delu jo moti le administrativno delo. (Povzeto po Metalurgu, št. 2, februar 1978.)

Po treh letih dela v Pionirski knjižnici je postala ravnateljica Knjižnice Josipa Vošnjaka. Poleg rednega knjižničarskega dela je pripravljala literarne večere, proslave in razstave. »Ljudje pridejo v knjižnico tudi po toplo besedo,« je izjavila v Metalurgu, št. 2, februar 1978.

Kristina Šega je bila priznana prosvetna in kulturna delavka ter druga ravnateljica bistriške Matične knjižnice v obdobju od leta 1977 do leta 1988.

Bistričanom je ostala v spominu kot dobra organizatorica kulturnih prireditev, predstavitev knjig in pesniških zbirk.

Slika 9: Literarni večer delavk knjižnice (družinski album)

Spodbujala je domače ustvarjalce, pesnike - samouke, da so se predstavili javnosti in jim pomagala, da so njihova dela v knjižni obliki našla svoje mesto na knjižnih policah bistriške knjižnice.

Matična knjižnica, ki se je leta 1984 ponovno poimenovala po dr. Josipu Vošnjaku, je pod vodstvom Kristine Šega postala nosilec različnih kulturnih dejavnosti: etnografskih, likovnih in fotografskih razstav, predavanj, literarnih nastopov in dejavnosti za mlajše.

Sodelovala je na vseh srečanjih na Štatenbergu in Borštnikovih srečanjih. Kot ljubiteljica slovenske besede, je skrbela za širjenje knjig Prešernove družbe v svojem okolju. Za tovrstno delovanje je prejela mnoga priznanja in nagrade. Bistričani se bodo Kristine Šega spominjali, ko bodo prebirali dela Antona Ingoliča, Branke Jurca, Ivana Potrča, Kajetana Koviča in drugih, ki jih je pripeljala v knjižnico. (Povzeto po Večeru 28.3.1989.)

Slika 10: Srečanje s pisateljem Antonom Ingoličem (družinski album)

V knjižničarskih vrstah je bila spoštovana strokovna delavka s širokim krogom prijateljev v knjižnicah od Murske Sobote do Kopra.

(Povzeto po Panorami, št. 12, 25. 3. 1999, str. 7.)

5.1 ANICA KOROŠEC O KNJIŽNIČARSKEM DELU KRISTINE ŠEGA

Anica Korošec je sedanja ravnateljica Knjižnice Josipa Vošnjaka. V uvodni besedi ponatisa pesniške zbirke Rada, rada, rada je zapisala nekaj lepih misli o kulturnem ustvarjanju njene predhodnice.

Kristina Šega je bila med Bistričani priljubljena in spoštovana kulturna delavka. Imela je poseben odnos do slovenske pisane besede in marsikoga je znala navdušiti za branje. Kot ravnateljica Matične knjižnice, je vedno našla prijazno in toplo besedo za ljudi; za preproste in za tiste bolj zahtevne izobražene obiskovalce. Prav na tem področju dela je prišla najbolj do izraza njena ljubezen do sočloveka. Na področju knjižničarstva se je uveljavila v slovenske merilu. Pri svojem delu je presegla občinske meje in v knjižničarsko delo vnašala sodobna strokovna načela. Kulturno življenje Bistričanov je bogatila s številnimi prireditvami z uveljavljenimi ustvarjalci. Za svoja dela je dobila veliko priznanj in nagrad. Za knjižničarstvo je leta 1985 prejela Čopovo nagrado in Trubarjevo diplomu za pomembne uspehe pri širjenju bralne kulture leta 1987. Veliko lepega vedo povedati o Kristini Šega bralke, ki se tradicionalno že več kot tri desetletja enkrat letno srečujejo v knjižnici. (Po zapisu Anice Korošec v uvodni besedi pesniške zbirke.)

5.2 LUČ NEKDANJIH BISTRIŠKIH KULTURNIH PRIZADEVANJ

»Kristina Šega mi je bila resnična prijateljica in vzornica. Bila je ustvarjalka idej. Brezmejno predana svojemu delu in vedno dobre volje,« je zapisal Stane Gradišnik. Gradišnik pravi, da jo še danes vedno znova spoznava, ko bere njene pesmi, prispevke k proslavam in prireditvam. Iz vsega napisanega je spoznati njen razdvojeni čustveni svet. Iz predanega in radoživega človeka je preraščala v svet grenkobe težkih spoznanj in življenjske brezizhodnosti. Nikoli in nikomur ni dala vedeti, s kakšnimi notranjimi izbruhi se je ukvarjala. Avtor tega članka šele sedaj spoznava težo njenih notranjih stanj in bolečih doživetij.

Od razgibanih ljubezenskih čustev v njenih mladostnih pesmih je kmalu spoznala otožni svet odrasle ženske, kjer se med njena čustva pričnejo mešati temne slutnje o bolezni in smrti. To zadnje je izrazila v naslednji pesmi.

JESENSKA

Jeseni
umirajo trave
in drevje drhti
v obetu pokoja.
In ptice so dvignile
svoje sanje
iz praznih gnezd
daleč, daleč od nas.
Po utrujeni zemlji
stopam
veter zagrinja mojo sled
me spremljajo
brez utehe.
Jeseni
v meni je polno nemira
jeseni.

Kristina Šega je bila nemirni duh, ki se ni predala občutku brezizhodnosti. Do kraja je izgorevala upanje, ki ga je našla v kulturnem poslanstvu, ki ji je bilo prirojeno. Med kulturnimi delavci je bila nepogrešljiva. Pri njej v knjižnici so nastajali vsi načrti za takratne kulturne projekte.

»V svoj osebni svet ni pustila nikogar, tega je prihranila zase. V njem je doživljala sebe, pisala pesmi, trpela in umirala. Odšla je na višku svoje ustvarjalne moči in sodobniki se jo bomo spominjali kot svetle luči, ki vsake tolikokrat posije v duše ljudi z žarki iz preteklosti,« je zapisal Stane Gradišnik. (Povzeto po Panorami št. 32, 9.8.2001; Priloga str. 9 pod rubriko Bistriške legende.)

5.3 BIBLIOGRAFIJA

Med arhivskim gradivom Knjižnice Josipa Vošnjaka smo izbrskale vsa zbrana dela Kristine Šega. Ugotovile smo, da je pustila velik pečat na področju kulture v našem mestu. V nadaljevanju objavljamo njena dela.

5.3.1 OBJAVE

- Iz zgodovine knjižničarstva v Slovenski Bistrici (knjižnica, 1980)
- Pesniška zbirka Rada, rada, rada (samozaložba, 1984)
- Poezija, proza, članki o delovanju knjižnice, novosti na knjižnih policah, o kulturnem življenju, stalna rubrika Filmogled, nekaj let v mesečniku tovarne Impol Metalurg
- Občasne objave v Večeru in na Radiu
- Interni bilten Matične knjižnice Novosti na knjižnih policah od leta 1977 (enkrat do dvakrat letno)

- Če dedka Mraza ni

5.3.2 LEKTORSKO IN UREDNIŠKO DELO

V izdajateljski dejavnosti SIKS Slovenska Bistrica:

- Še sije sonček (predgovor, življenjepis)
- Hrepenenja
- J. Vodovnik
- J. Novak
- Gledališki list DPD Svoboda Slovenska Bistrica 1984 in 1985

5.3.3 AVTORSTVO RECITALOV

- Recitali o Pohorskem bataljonu, predvsem pri DPD Svoboda
 - o Življenje sleherni je trden člen
 - o Završali so gozdovi
 - o Njihova smrt je življenje
 - o V mislih ljudi naša borba živi
 - o Izročilo
- Miting na Tinju
- Titovo štafeta
- Iz smrti v življenje (Ivo Lola Ribar, 1973)
- Srečanje bratstva in prijateljstva na Štatembergu:
 - o Bele ceste
 - o Zelena trava
 - o Rumena polja

- Iz roda v rod... (ob odprtju doma Alfonza Šarha v Slovenski Bistrici)
- Ob 150-letnici Impola, 1975
- Trideset cvetov (ob krajevnem prazniku na Zgornji Polskavi, 1975)
- Človek človeku človek (vlak bratstva in enotnosti 1978 - Kraljevo, Trstenik ...)

Slika 11: Vlak bratstva in prijateljstva 1978 (družinski album)

Skupina na sliki se je s Kristininimi recitali predstavila v Čačku, Kraljevu, Jagodini ... Na fotografiji so od leve proti desni: Stane Šega, Meta Pristovnik, Zora Cvahte, Štefan Romih, Kristina Šega in Avgust Vidmar.

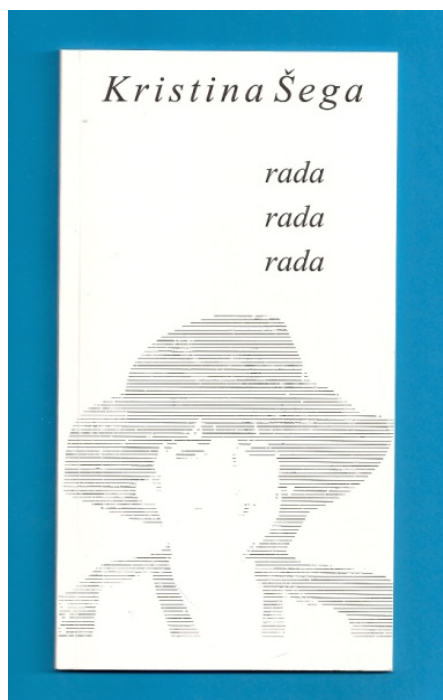
5.3.4 RAZSTAVE

- NJIHOVA SMRT JE ŽIVLJENJE - ob 35-letnici padca Pohorskega bataljona, 1978
- ŽIVLJENJE, GLEJ, TVOJ PEVEC... - ob 100-letnici Otona Župančiča,

1978

- ob 100-letnici rojstva J. Murna Aleksandrova, 1979
- ob 120-letnici čitalništva in knjižničarstva v Slovenski Bistrici, 1979
- RAZSTAVA O PREŽIHOVEM VORANCU - 1980, 1984
- TITOVA POT- NAŠA POT- NAŠA MOČ - 1980
- ob 150-letnici rojstva F. Levstika in 100-letnici smrti J. Jurčiča z literarnim večerom, 1981
- S TITOM VČERAJ - DANES - JUTRI - ob 100-letnici rojstva J. Broza Tita, 1982
- ob 100-letnici rojstva A. Gradišnika - razstava z literarnim večerom, 1982
- POET TVOJ NOV SLOVENCEM VENCE VIJE - ob Prešernovem dnevu življenje in delo Miška Kranjca ob njegovi smrti, 1983
- SLOVENSKA BISTRICA SKOZI STOLETJA - 1983
- ABECEDNIKI VSEGA SVETA - 1984
- VOJŠNJAKOVI DNEVI - ob 150-letnici rojstva J. Vošnjaka, 1984
- ob 20-letnici ustanovitve Matične knjižnice občine Slovenska Bistrica, 1985

6 PESNIŠKA ZBIRKA RADA, RADA, RADA

Slika 12: Naslovna stran pesniške zbirke

6.1 KRISTINA ŠEGA IZDALA PESMI

»Poezija mi je predvsem trenutni zapis življenjske situacije, duševnega ali čustvenega stanja,« je Kristina dejala v intervjuju v Metalurgu, št. 2, februarja 1978.

O izidu pesniške zbirke je pisal tudi Večer.

»Včeraj so se v Slovenski Bistrici, v Matični knjižnici, pojavili prvi izvodi pesniške zbirke Kristine Šega, ravnateljice bistriške knjižnice. Zbirka, ki jo je avtorica izdala v samozaložbi, se imenuje Rada, rada, rada; izšla je v 1700 izvodih. Prve javne predstavitve zanimive zbirke so se odvijale štiri krat na štirih različnih lokacijah.« (Povzeto po Večeru, 7. 3. 1984.)

6.2 INTERVJU S KRISTINO ŠEGA

Slika 13: Kristina Šega
(družinski album)

Učenki Pohorskega odreda Slovenska Bistrica, Sanja in Jelka, sta ob izidu pesniške zbirke Kristine Šega avtorico obiskali v knjižnici in ji postavili nekaj vprašanj.

Veliko ljudi že v rani mladosti začne pisati pesmi. Vemo, da večina kasneje pesnikovanje opusti. Tisti, ki pa nadaljujejo, pravijo, da imajo žilico. Prosiva vas, da nama opišete vašo ustvarjalno pot.

Tudi jaz sem pisala pesmi že v osnovi šoli v Hrastniku, vendar nismo imeli svojega šolskega glasila, da bi pesmi lahko tudi objavila. Pisala sem tudi igre, katere smo igrali. Gimnazijo sem obiskovala v Trbovljah, kjer smo imeli svoje glasilo, v katerem sem lahko objavljala svoje pesmi. Najbolj pri srcu sta mi bila predmeta slovenščina in književnost, zato sem se tudi odločila za študij slovenščine. Po končanem študiju sem učila na osnovni šoli v Slovenski Bistrici, kjer sem vodila literarni krožek. Za šolske proslave sem pisala recitale in pa igre. Sodelovala sem tudi na literarnem večeru naše občine, kjer so se predstavili pisatelji in pesniki naše občine. Pesmi so se počasi zbirale in nastalo

je to, kar je.

Kako to, da ste se odločili, da boste pesmi, ki so nastale ob različnih priložnostih, izdali?

No, pri tem so mi pomagali prijatelji in znanci. Moje pesmi izpovedujejo predvsem čustva, težave žensk, vendar po moje tudi moški čutijo kaj podobnega. To je predvsem ženska poezija. Težko sem zbrala pogum, da je moja knjiga izšla pri samozaložbi. Vendar smo s prijatelji te težave prebredli.

Kakšne težave ste imeli pri izdajanju?

Pri izdajanju knjige moraš dobiti soglasje dveh znanih pesnikov. Ko vse težave prebrodiš, se zatakne pri denarju.

Ali je vaše delo v knjižnici povezano s pesniškim ustvarjanjem?

Da, zelo. Jaz živim v svetu knjig in zelo rada berem.

Jelka Kurnik in Sanja Mikulič, OŠ Pohorskega odreda

(Povzeto po Metalurgu, št. 6, maj 1984.)

6.3 IZŠEL JE PONATIS PESNIŠKE ZBIRKE

O ponatisu pesniške zbirke znane Bistričanke je izšel članek v lokalnem časopisu Panorama.

»Pred dvajsetimi leti je na dan žena v nakladi 1700 izvodov izšel pesniški prvenec Kristine Šega. Ponatis je izšel leta 2004 v 2000 izvodih. Za ponatis se je odločila Knjižnica Josipa Vošnjaka, kjer je bila Kristina dolgoletna ravnateljica. Knjižnica se je odločila za ponatis drobne, a bogate zbirke zaradi izjemnega povpraševanja. Knjiga je lahko zelo primerno darilo ob priložnostih, ki jih ponuja mesec marec.«

(Povzeto po Panorami št. 9, 4. 3. 2004, Slovenska Bistrica, str. 8.)

V uvodni besedi pesniške zbirke Rada, rada, rada je Anica Korošec zapisala, da je Kristina Šega izpovedala najgloblja čustva in notranje stiske. Pesmi so Bistričanom prirasle k srcu, saj so izžarevale ljubezen do sočloveka in do življenja. V njih so našli delček sebe, zlasti so se dotaknile ženske duše.

(Po zapisu Anice Korošec, direktorice Knjižnice Josipa Vošnjaka.)

7 SPOMINI

7.1 INTERVJU S HČERKO SAŠO CRNIČ ŠEGA

Zanimalo nas je tudi, kakšna je bila Kristina Šega kot mama. Zato smo k sodelovanju povabile njeno hčer Sašo. Dobile smo se v Knjižnici Josipa Vošnjaka, kjer je Saša zaposlena.

Kako bi opisali svojo mamo?

Opisala bi jo kot energično, veselo, optimistično, polno načrtov in idej, vedno pripravljena pomagati. Po službi je velikokrat odšla do starejše gospe Mec. Obesila ji je perilo, kljub temu da doma ni počela tega, ker je bila utrujena od kemoterapij. Prinesla ji je knjige iz knjižnice, zato so jo večkrat »hecali«, da je potujoča knjižnica. V prostem času je rada brala. Zanimivo je to, da je brala tri knjige hkrati. Poslušala je glasbo. Njena najljubša pesem je bila Poletna noč od Marjane Deržaj. Rada je gledala filme, jugoslovanski so ji bili še posebej pri srcu, pa tudi evropski. Hodila je na sprehode, opazovala naravo in živali. Ni pa marala sprenevedanja, zahrbtnosti in je tudi odkrito vsem povedala v obraz, kaj si misli.

Ali imate še kakšnega brata/sestro?

Imam sestro, 4 leta starejšo, ki pa se je znašla v drugih vodah – bančništvu.

Ali vam je pomagala tudi pri učenju?

Nasploh sva se veliko pogovarjali in mi je tako skozi pogovor dala kakšen nasvet. Še posebej rada mi je svetovala pri šolskih spisih, ker je tudi sama nekaj časa poučevala slovenščino.

Ali ima vaša mama kaj s tem, da ste se odločili za poklic knjižničarke?

Da, veliko. Pri petnajstih letih še nisem vedela, kaj bi kasneje v življenju počela. Poklic knjižničarke sem že dobro poznala, ker je tudi mama nekaj časa opravljala to delo in me je o delu v knjižnici tudi podučila.

Ali se tudi vi v prostem času ukvarjate s pisanjem pesmi?

Meni je ljubše pisanje pravljič za otroke. Letos bo tako izšla moja prva slikanica, za dve pa še čakam na odgovor.

Kako je na vas vplivala bolezen vaše mame?

Bil je velik šok, vendar je to del življenja in temu se ne moremo izogniti. Mama pred mano ni ničesar skrivala. Pokazala mi je rano, zaradi katere sem bila zelo razočarana nad zdravniki, saj je imela grdo brazgotino.

Za konec nama je gospa Saša povedala še: »**Mama mi je dala vzor, kakšna naj bo dobra mama.**«

Iskrena hvala za pogovor in uspešno delo še naprej.

7.1.1 HČERINI SPOMINI

Po pogovoru v knjižnici nam je Saša Crnič Šega za našo raziskovano nalogo v elektronski obliki zapisala še več zanimivosti o svoji mami.

»Bila je zelo družabna in povsod je imela veliko prijateljev. Zelo rada je v dobri družbi zaigrala tarok (igro s kartami).

Vedno sem se čudila njeni vsestranski razgledanosti in če sem jo kdaj vprašala, od kod nekaj ve, je presenečeno odgovorila: »Ja, to smo se pa mi vse v gimnaziji učil'!« Kljub temu, da je že preko 20 let živela v Slovenski Bistrici, jo je v pogovornem jeziku še vedno večkrat zaneslo v rodno Zasavje. Vedela sem, da vse njeno znanje vendarle ne izvira samo iz gimnazije, pač pa tudi iz študijskih let ter iz njene nenehne želje po znanju, po želji vedeti še več, iz radovednosti in branja.

Poleg mnogih stvari me je naučila ceniti vse ljudi ne glede na raso, veroizpoved, jezik. »Vsi smo ljudje,« je rada ponavljala.

Spoštovala je drugačnost in na ljudi s posebnimi potrebami je gledala povsem brez predsodkov, s spoštovanjem in z naklonjenostjo. Tudi zavidala ni nikomur ničesar. Pogosto je rekla: »Preprosto: če je kdo kaj dosegel s svojim trdom, voljo in vztrajnostjo, mu lahko samo od srca privoščiš in mu čestitaš. Če pa je do česar koli prišel na nepošten način, mu tako ali tako nimaš česa zavidati.« Tega se brez težav držim tudi sama. Res pa je, da je tako prepričanje na žalost marsikomu tuje, opažam, da se znajo ljudje vse premalo iskreno veseliti uspeha nekoga drugega.

Mama me je naučila varčnosti, skromnosti in potrpežljivosti. Danes med drugim tudi sama vcepljam svojima otrokoma, da je treba za seboj ugašati luči, da vode ne puščamo po nepotrebnem teči in da nam ni treba takoj zapraviti vsega, kar imamo. In da je »potrpljenje božja mast«, se tudi vsi zavedamo.

Stara sem bila nekaj let, ko sva hodili po mestu in sem na tla odvrгла prazno vrečko od bombonov. Mama se je ustavila in me poslala nazaj, da sem vrečko pobrala s tal. »Si lahko predstavljaš, kakšno bi bilo mesto, če bi vsi metali smeti

po tleh?» me je vprašala. Lahko sem si predstavljala. Od takrat nikoli v življenju nisem na tla odvrгла nobene smeti več. Vedno poiščem koš ali pa smeti shranim v žep in jih potem odvržem v koš doma.

Nečesa pa me vendarle ni mogla navaditi: še danes puščam kljukice na vrvi za perilo in jih ne poberem sproti z vrvi. Je pa res, da se ob tem vedno spomnim na mamo in se nasmehnem.

Poznala je nešteto odličnih receptov za preproste domače jedi. Najbolj so mi ostali v spominu njena kumarična omaka (naj se sama še tako trudim, mi nikoli tako ne uspe), ocvrti krompirjevi svaljki ter krompirjeve omlete, ki jih je narečno imenovala »krumpantunčk« (ja, verjetno sem po mami 'krompirjevec'). Za te omlete sva morali s sestro na drobno ribati surov krompir, saj multipraktika takrat še nismo imeli. Roke so naju pošteno bolele, ampak se je splačalo!

Danes ima moja mama dva vnuka in eno vnukinjo, razveselila pa se je le rojstva prvega vnuka – Vita, sina svoje prvorojenke Mirjam. Sama sem bila šest mesecev noseča, ko je mama pri 47 letih umrla. Dva meseca pred tem me je vprašala, če sem že izbrala ime za dojenčka. »Če bo punčka, bo Maruša, fantek bo pa Kristijan,« sem ji povedala.

»Potem bom pa tako srečna!« je vzkliknila. Žal je Kristijan rojen tri mesece prepozno, da bi ga lahko spoznala. Imata pa oba z Marušo precej babičinih lastnosti. Pravzaprav maminih, izraz babica ji ni bil nikoli všeč.

Pred leti so ljudje množično hodili po nakupih v Avstrijo, saj se pri nas marsičesa ni dobilo. Mama pa je bila na nakupe v Avstriji naravnost alergična. Vedno je zatrjevala, da smo v Jugoslaviji sami sposobni narediti še kvalitetnejše proizvode kot v tujini. Včasih se sprašujem, kaj bi rekla danes, če bi videla, s čim vse smo zasuti.

Svet okoli sebe je opazovala z odprtimi srcem in očmi in zelo rada je fotografirala. Posnela je veliko čudovitih fotografij, predvsem narave. Ljubezen in žilico do tega konjička imava po njej tudi midve z Marušo.

V mladosti je zbirala fotografije z avtogrami znanih filmskih igralcev z vsega sveta in velikokrat sva si jih skupaj ogledovali. Spomnim se, da jih je bilo za polno škatlo. Do njih je prišla tako, da je igralcem preprosto pisala in jih prosila za sliko s podpisom. Večinoma so ji vsi prijazno odgovorili.

V službo je velikokrat šla tudi ob sobotah in nedeljah, da je v miru postorila vse, kar si je zadala. Čez teden so jo velikokrat presenetili obiski kulturnikov, pisateljev ali kolegov knjižničarjev, ki so imeli knjižnico za svoj kulturni center, kjer so se zbirali in kovali načrte za nove projekte. Tako je mama marsikdaj strokovno delo odlagala na vikende, ki jih je potem preživela v službi. Na splošno je bila med strokovnimi kolegi zelo cenjena in tudi večkrat nagrajena s priznanji na občinski in republiški ravni.

Slika 14: Družina Šega na izletu (družinski album)

Kljub temu da je na poklicni in zasebni poti ogromno dosegla, je vedno ostala skromna in preprosta.

Za darilo je prijateljem in sorodnikom najraje poklonila knjigo. In vselej je vanjo napisala posvetilo, ki je bilo vedno nekaj posebnega.

Ko sva se pogovarjali o imenu za mojega prvorojenca, se mi je zdelo zelo čudno, ker mi je na vsak način hotela nekaj kupiti – zame ali za dojenčka. Bil je komaj začetek februarja, jaz pa bi morala roditi konec junija. Ko sem jo prepričevala, da je še dovolj časa, je vztrajala in mi v roke potisnila denar. Kupila sem si jutranjo haljo za v porodnišnico in imam jo še danes, po 22 letih. Blago se še komaj drži skupaj, ampak to je moja najljubša jutranja halja. Že dolgo mi je tudi jasno, zakaj je vztrajala in mi dala denar. Sredi februarja je šla v bolnišnico in potem je ni bilo več domov. 26. marca 1989 so iz Onkološkega inštituta v Ljubljani navsezgodaj zjutraj poklicali po telefonu in nam sporočili, da je mama umrla. In da naj pridemo po njene stvari. Od tistega strašnega jutra dalje se globoko zavedam, da je od vsega, ampak resnično od vsega, najpomembnejša na svetu ljubezen in da je največ vredno to, da imamo ob sebi ljudi, ki jih imamo radi.

Mama se je pogosto z velikim spoštovanjem spomnila svoje mame Marije, preproste, a inteligentne delavke v hrastniški steklarni, ki je kljub skromnim prihodkom vedno našla denar za nakup dobre knjige in za revijo Naša žena, na katero je bila naročena. Vem, da je tudi moja mama zelo pogrešala svojo, mojo staro mamo Marijo. Na njen nagrobnik je dala vklesati svoj verz: ***Mami, nisi me pustila same: ob smrti si stopila vame.*** Kot otrok tega verza nisem najbolje razumela. Danes ga obe s sestro še kako občutiva.«

7.2 INTERVJU Z VERO FERMEVC BAN

Vera Fermevc Ban je bila dobra prijateljica Kristine Šega. Povabile smo jo k zgodovinskem krožku, kjer nam je z veseljem in navdušenjem pripovedovala o svoji prijateljici Kristini Šega.

Kje in kako sta se spoznali?

Bili sva bodoči svakinji. Brat Kristininega moža je bil moj fant, vendar sva se razšla. S Kristino pa sva ostali zelo dobri prijateljici.

Kaj vaju je združevalo? Kaj sta počeli skupaj?

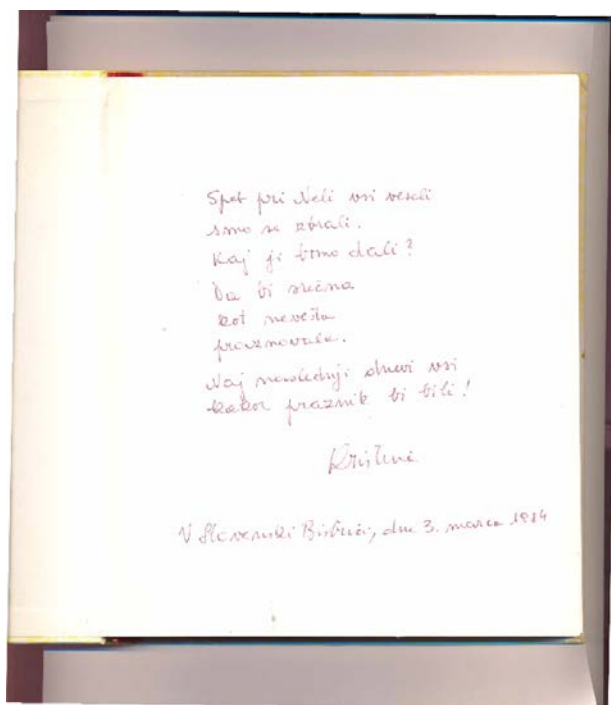
Združevalo naju je predvsem veselje do življenja. Najraje sva šli v kino v Slovenski Bistrici. Sama sem rada obiskovala kino, vendar še posebej s Kristino, ker je bila izredna poznavalka filmov in igralcev. Nekaj časa je celo zbirala filme za kino v Slovenski Bistrici in hodila k distributerjem v Ljubljano. Obiskovala je teden slovenskega filma.

Skupaj sva hodili tudi na izlete. Lep izlet je bil po poteh Avnoja.

Slika 15: Vera in Kristina na izletu (arhiv Vere Fermevc Ban)

Vedno je prišla na praznovanje hčerinega rojstnega dneva in ji podarila knjigo.

Slika 16: Kristinina voščilnica Verini hčeri za rojstni dan (arhiv Vere Fermevc Ban)

Ali sta kdaj sodelovali in na katerem področju?

Okoli leta 1980 so bili na obisku kulturniki iz vse Jugoslavije in raznih koncev sveta. Nastopi kulturniških skupin so bili v Slovenskih Konjicah, Zrečah in Slovenski Bistrici. Še posebej mi je ostal v spominu nastop etno skupine iz Egipta.

Kako je bolezen vplivala nanjo?

Menim, da je že sama mnogo prej vedela za bolezen, vendar jo je skrivala pred ostalimi. Bila je zelo korajžna. Nikoli ni kazala bolečin, a utrujenost od kemoterapij je bila očitna. Ko sem jo prvič obiskala v bolnišnici, sem se bala, kako naj skrivam svoja čustva. Želela sem si, da pred njo ne bi jokala. Ona pa je sedela po turško in me veselo čakala. Celo pošalila se je, da je tukaj tako dobro, kot v hotelu, pa še plačati ni treba. Vse je vzela za dobronamerno, tudi hude stvari. Nikoli ni jokala in drugih morila s svojo boleznijo. Iz entuzijazma do življenja je sprejela tudi smrt.

Ko ji je umrl tast je dejala: »Mrtvih in živih smrt ne loči, vedno ostanemo povezani v ljubezni.«

Kaj bi še povedali o njej?

Bila je nežna in prijazna. Rada je pomagala sočloveku ne glede na to ali ga je poznala ali ne. Povsod je bila priljubljena. Ničesar je ni bilo strah. Ni trpela nasilja. Bila je ateistka in izredno tolerantna do drugih. Dobra bi bila za mirovnico, saj se je zavzemala za boljši svet. Zavzemala se je tudi za enakopravnost med spoloma.

Rojstnega dneva ni praznovala. Vedno se je dobila s prijateljicami za osmi marec.

Veliko je brala, pisala pesmi in vodila prireditve. Cankar je bil njen ideal. Cankarjeva slika je visela v njeni spalnici. V času njenega življenja nisem prebrala nobene njene pesmi. Ko je izdala zbirko pesmi, sem jih začela tudi sama brati. V njih sem jo začutila. Tako lepo je v njih izrazila ljubezen, nežnost, prijazen pogled, odnos do mame ...

Ni posegala v življenje otrok, pustila jim je svobodo in samostojnost.

Poznala je zdravilne rastline. Poznavanje zdravilnih rastlin je podedovala od mame. Razne recepte je jemala iz maminega zvezka, zakladnice zdravja. Njena specialiteta je bila juha, ki jo je skuhala iz zeli in raznih rož.

Avta ni vozila. Rada je nosila klobuke. Na naslovnici njene pesnike zbirke pa je moj klobuk.

Hvala za izčrpne odgovore.

7.3 MOJ SPOMIN NA KRISTINO ŠEGA

K raziskovalni nalogi smo povabile Staneta Gradišnika, prijatelja Kristine Šega in znanega bistriškega kulturnega delavca. Z veseljem je pristal na naše

sodelovanje. Spomine na Kristino Šega je zлил v pisno obliko:

»Moj spomin na prijateljico Kristino Šega je v vseh teh letih od njene smrti postal nekoliko zamegljen. Vendar ne toliko, da bi mi odvzel njeno markantno podobo in večino tistega, kar je vzpodbujalo naše skupne in najine kulturniške odnose.

Kako živo se spomnim najinega zadnjega srečanja na Trgu Svobode v Slovenski Bistrici. Bilo je tistega dne, ko je odšla na onkološki oddelek v Ljubljani. »Glej, da ostaneš zdrav!« mi je dejala in pomahala v slovo. Potem sem jo zadnjič videl živo le še v bolnišnici.

V tistih letih je bila resnično središče dogajanja; še posebej od takrat dalje, ko je prevzela ravnateljstvo v Matični knjižnici. Sam sem jo sicer spoznal že veliko prej, še v času, ko je ravnatelj Miljutin Arko pripravljaval v knjižnici znane literarne večere, likovne razstave in predstavitve. Ene od teh sem se udeležil tudi sam, srečanja pesnikov namreč. Takrat sem Kristino verjetno prvič srečal. Pozneje, ko sem bil predsednik izvršnega odbora takratne Kulturne skupnosti Slovenska Bistrica še kot ravnatelj osnovne šole Tinje, sem jo srečeval vse pogostejše, saj je bila Kristina po navadi tudi zraven.

Ko sem se v letu 1979 preselil v Slovensko Bistrico in postal tajnik prej omenjene Kulturne skupnosti, sva postala s Kristino Šega resnično prava prijatelja. Sam, kot novinec na delovnem mestu zahtevnega področja, sem se v začetku še močno lovil. Tu mi je postala Kristina resnična opora. Pravzaprav so bili v tistem obdobju vsi dogodki večinoma vezani na knjižnico in na njene prostore, saj takratna SIKS (Samoupravna interesna kulturna skupnost) ni imela niti svoje pisarne. Tako so bili različni odbori in njihovi sestanki največkrat v knjižnici in Kristina je bila del tega dogajanja. Pravzaprav smo se po večerih, že izven delovnega časa, dobivali v čitalnici knjižnice, tam debatirali, načrtovali dogodke in vsebine ter velikokrat tudi veselo prepevali. To so bili resnično lepi in srečni časi. In Kristina je bila po navadi zraven. V ta krog so se bolj ali manj

vključevali še Stane Šega, Edi Pogorevc, Štefan Romih, Vojteh Osojnik, Vera Fermevc in drugi.

Tu se je rojeval prvi Bistriški zbornik, tu smo načrtovali velike občinske prireditve in proslave, vadili različne recitale in snovali knjižne zbirke. Tu je nastala ideja izredno odmevne obletnice štirih bistriških preporoditeljev. Kristina je bila v svojem delovnem smislu neuničljiva in duhovno inovativna. Koliko besedil je prilagodila za prireditvene potrebe, koliko jih je sama napisala. Tudi nam drugim je znala vzpodbuditi potrebe po ustvarjalnosti, po vznesenem razdajanju. Čeprav mati in žena, ki je imela nešteto družinskih skrbi, je bila za javno delovanje v prid skupnosti vedno na voljo.

Meni je veliko pomagala, še posebej pri prvih knjižnih izdajah, ki jih je v tisti dobi v sredini osemdesetih let prejšnjega stoletja pričela kulturna skupnost v občini. Moram reči, da sem ob njenem sodelovanju sam močno rasel v dojemanju vrednot za kulturno delovanje.

Potem se je v Kristinino telo zalezal črv bolezni. Saj nisem o tem vedel ničesar; Kristina se namreč o tem nikoli ni razkrila, razen povsem na koncu. Postajala je odsotna, zamišljena, globoko čuteča. Žar njene veselosti je nekako kopnel. S svojim novim spoznanjem o bolezni, za katero pa mi, njeni prijatelji, nismo še nič vedeli, se je ponotranjila. Spet se je lotila pisanja pesmi in kmalu je prišla z idejo o izdaji pesniške zbirke. Takrat je bila po mojem na višku svoje duhovne moči in spregledala minljivost svojega življenja in življenja nasploh. Seveda sem bil z veseljem zraven. V takratnih razmerah, ko je bilo kasnejše uspešno izdajateljstvo na področju kulture šele v povojih, je nastajala mična knjižica pesmi, pesmi, ki so razkrile Kristinino črnogledost in sprijaznitev z usodo, ki jo narekuje minljivost. Ko danes berem njene pesmi, še posebej tiste, ki se spogledujejo s smrtjo, vem, kako strašansko jo je moralo prizadeti spoznanje, da je neozdravljivo bolna.

Sam sem vesel in srečen v spoznanju, da sem jo lahko poznal in bil njen dober prijatelj. Njene vrline in številni nasveti so me spremljali skozi vse moje delovno obdobje in so mi svetel vzor še danes, ko sem v pokoju.

In sem tudi posebej počaščen, ko na njenem mnogo preranem grobu prižgem svečo v spomin tihega in globokega spoštovanja.«

Urh, 29.11.2010

Slika 17: Občinsko priznanje (družinski album)

Mihael Špindler, predsednik skupščine občine Slovenska Bistrica vroča Kristini priznanje.

8 ZAKLJUČEK

Za pisanje raziskovalne naloge sva se odločili, ker naju je zanimalo nekaj več o vlogi žensk v preteklosti. Med zbiranjem podatkov sva ugotovili, da o Kristini Šega ni napisane še nobene raziskave, zato sva želeli zbrati podatke in jih urediti v celoto. Stvar naju je zelo pritegnila in bolj ko sva prebirali literaturo in vire, bolj naju je tema privlačila.

Kristina Šega je bila po poklicu učiteljica slovenskega jezika. Zaposlena je bila na naši šoli. Delo z otroki ji je bilo v veselje in jo je navduševalo. Že od otroštva je gojila ljubezen do knjig. Poklic učiteljice je kmalu zamenjala za delo v knjižnici. Sprva je opravljala delo knjižničarke, kasneje pa je postala ravnateljica Matične knjižnice v Slovenski Bistrici. Bila je nepogrešljiva delavka na kulturnem področju v občini Slovenska Bistrica in njeni okolici.

Svoja čustva, notranje stiske, misli in razmišljanja je najgloblje izrazila v svojih pesmih. Pisala je za otroke in odrasle. Izdala je tudi svojo pesniško zbirko z naslovom Rada, rada, rada. Njene pesmi so Bistričanom prirasle k srcu, saj izžarevajo ljubezen do življenja in sočloveka. Ugotovile smo, da je posebno mesto v njeni zbirki našla pesem posvečena mami. Zapisana je kot prva in je edina napisana z velikimi tiskanimi črkami.

Prijetno se je bilo pogovarjati z našimi intervjuvanci. Z navdušenjem in veliko ljubezni so pripovedovali o ženi, materi, sodelavki, prijateljici ... Njihovi izčrpni odgovori so pripomogli, da smo Kristino Šega spoznale v različnih vlogah.

Po pogovoru s Sašo Crnič Šega, njeno hčerjo, sva ugotovili med njo in Kristino podobnost. Svojo pisateljsko žilico je mama namreč prenesla tudi na svojo mlajšo hčer. Saša sicer ni pesnica, tako kot mama, se je pa našla v pisanju pravljic. V letošnjem letu bo izšel njen prvenec – slikanica za otroke. Za dve pa še čaka odgovor. Prav tako kot mama pa se je tudi Saša našla v delu knjižničarke, saj je zaposlena v Knjižnici Josipa Vošnjaka, torej v ustanovi, v kateri je pred leti ravnateljvala Kristina. O tem delu jo je mama v času hčerinega odraščanja veliko podučila.

S pisanjem naloge sva pridobili izkušnjo, kako pristopiti in pisati raziskovalno nalogo. Delo je bilo zelo zanimivo, poučno in večkrat tudi zahtevno. S svojim opravljenim delom sva zadovoljni.

V zaključku raziskovalne naloge objavljamo njen rokopis zadnje pesmi.

ZADNJA PESEM

Moja zadnja pesem
je naše rane iskale ~~do~~ po doto,
se mi jih moše,
ker jih vraka pesem se prajšnja
je mešaf pobela se moto.

Do zvonu bom stesala
vsem pesnim o gubezini
spomenik lesen,
ki bo poln vaj trpemenja
kot do adaj iz kamne noben.

9 VIRI IN LITERATURA

- ŠEGA, K. Rada, rada, rada. Slovenska Bistrica: Knjižnica Josipa Vošnjaka, 2004.
- Arhiv OŠ Pohorskega odreda
- Metalurg, št. 2, februar 1978, Slovenska Bistrica
- Metalurg, št. 6, maj 1984, Slovenska Bistrica
- Panorama, št. 12, 25. 3. 1999, Slovenska Bistrica
- Panorama, št. 32, 9. 8. 2001, Slovenska Bistrica
- Panorama, št. 9, 4. 3. 2004, Slovenska Bistrica
- Večer, 7. 3. 1984, Maribor
- Pavla Brbre, zapisano 26. 2. 2011
- Saša Crnič Šega, zapisano februarja 2011
- Stane Gradišnik, zapisano 29. 11. 2010
- Saša Crnič Šega, povedano februarja 2011
- Stanko Šega, povedano 12. 11. 2010
- Vera Fermevc Ban, povedano 14. 1. 2011
- Slike so vzete iz družinskega albuma družine Šega, sliki št. 15 in 16 je prispevala Vera Fermevc Ban. Sliko št. 13 pa sva fotografirali sami.